Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 258 Joi 22 Septembrie 1938
12 Pagini P IIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMĂ ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Problema evreiască din Europa centrală și orientală

In fața consiliului Societății Națiunilor, ministrul afacerilor străine, d. N. Petrescu-Comnen, a făcut o comunicare, în calitate de reprezentant al României, relativă la problema evreiască, în legătură cu decongestionarea statelor din Europa centrală și orientală de elementul evreesc prin căutarea unor debușeuri, care să permită intensificarea emigrației, — fie în Palestina, fie în alte părți.

In ultimul timp această problemă s'a agravat, atât din cauza consecințelor aplicării legilor rasiste în Germania și în fosta Austrie; a legii privitoare la *numerus clausus* din Ungaria și a măsurilor recente luate de Italia împotriva influenței evreilor în diferite ramuri de activitate, cât și a infiltrațiunilor puternice evreești în Polonia și în România, după războiul mondial, care au contribuit să sporească numărul evreilor din aceste țări — destul de mare și mai înainte — și să înrăutățească situația lor socială și economică, tocmai în faza delicată a refacerei și a consolidării lor.

Cum s'ar putea rezolva problema evreilor?

Printr'o soluție internațională, care să asigure imigrația evreilor în afară de Europa.

Intre alte propuneri ce s'au făcut în acest scop este și aceea privitoare la intensificarea imigrației evreești în Palestina, — teritoriu aflat sub mandatul Marei Britanii.

De aceea s'a cerut reluarea imigrației normale în Palestina, de îndată ce împrejurările vor permite. Este aceasta o soluție definitivă a problemei evreești? Se poate considera Palestina capabilă să satisfacă nevoile unei imigrații intensive a evreilor din Europa centrală și orientală?

D. Robert Montague, directorul institutului central de inalte studii administrative musulmane, a publicat în revista *La Politique étrangère* un studiu important asupra situației grave ce s'a creat în Palestina din cauza conflictelor sângeroase dintre arabi și evrei.

Teza d-lui Montague este că Palestina nu poate fi un stat independent evreesc din cauza luptelor dintre evrei și arabi și nici odată în istoria Orientului și Occidentului n'a fost un moment mai defavorabil pentru creațiunea acestui stat, dată fiind mișcarea antagonistă a unității arabe.

El notează, că cei care au cutreerat Palestina, în ultimii cinci ani, s'au putut ușor convinge, atât de imposibilitatea creării unui stat național evreesc, cât și de greutățile constituirii unui stat național arab cu o minoritate evreiască protejată și totdeauna turbulentă și hotărîtă să submineze autoritatea statului ca să-și poată asigura dominația în toate direcțiile.

D. Robert Montague propune, în consecință, să se dirijeze în alte direcții curentele de emigrare ale evreilor din Europa centrală și orientală.

Insuși ministrul nostru de externe a recunoscut, la Geneva, că reluarea imigrației evreilor în Palestina apare mai mult sub forma unui simbol, decât sub forma unei soluții.

Totuși, chestiunea s'a pus și ea trebue să fie rezolvată definitiv, căci decongestionarea statelor din Europa centrală și orientală de evrei, și în special a Poloniei și a României, este imperios cerută de interesele lor superioare și europene.

IN AȘTEPTARE

Nu s'a scurs încă o săptămână dela călătoria, încărcată de făgăduieli, a d-lui Chamberlain în Germania. De câteva zile, în atmosfera de furtună a Europei, speranțele se încrucișează cu temerile, dar logica fatală a evenimentelor împinge Statele europene către o soluție. Tragică sau pașnică? E încă secretul viitorului apropiat.

In așteptare, să examinăm obiectiv evenimentele zilelor din urmă. Ele sunt destul de limpezi pentru a ne dovedi — în afară de orice îndoială — că d. Hitler rămâne neînduplecat. La Nuernberg ceruse pentru Sudeți dreptul de auto-determinare, fără a fixa termene sau a da alte lămuriri. Desfășurarea evenimentelor probează că zece zile mai târziu la Obersalzberg a precizat explicit d-lui Chamberlain că cere alipirea grabnică a regiunii Sudeților la Germania și efectuarea unui plebiscit. Un interview recent al d-lui Hitler, acordat d-lui Ward Price de la Daily Mail, specialist al regimurilor de autoritate și al dictatorilor, confirmă acest punct de vedere: Führerul combate teza cehoslovacă relativă la imposibilitatea plebiscitului. Problema Cehoslovaciei trebuie lămurită și terminată acum. Existența acestui Stat, aliat cu Sovietele, este o primejdie pentru Germania. In fine d. Hitler s'a identificat în așa măsură cu cauza Sudeților, încât declară că dacă d. Henlein va fi arestat, d-sa personal va fi Führerul Germanilor Sudeți și speră că în potriva sa nu se va lansa nici un mandat de arestare.

Cetirea presei germane și informațiunile despre starea de spirit a cercurilor conducătoare și a populației ne arată, la rândul lor, că această intransigență este generală în tot cuprinsul Reichului. Germania este deci de pe acum în plin război, precum ne afirmă d. Goebbels într'o declarație de Luni, iar Sudeții refugiați în Germania, după ce încercarea lor de rebeliune a fost reprimată, au constituit — în câteva zile — un corp franc de voluntari, la îndemnul d-lui Henlein.

La rândul ei politica italiană se solidarizează în întregime cu acțiunea Germaniei. La Trieste, d. Mussolini a definit Duminecă atitudinea Italiei fasciste.

Când problemele au ajuns la complicația îngrijorătoare de azi, trebue soluții „totalitare". Pentru Europa de azi soluția este plebiscitul pentru toți, pentru toate naționalitățile, care îl cer și care au fost silite să trăiască în „Cehoslovacia Mare", care își dovedește azi inexistența organică. Dar soluția trebue să fie grabnică, fiindcă evenimentele se desfășoară vertiginos. Astfel, ciocnirea poate deveni fatală. De aceia — în aceste ultime ceasuri — Ducele urează o soluție pașnică, întemeiată evident pe plebiscit. Dacă ea ar fi cu neputință, atunci conflictul trebue localizat. Dacă s'ar produce însă un conflict general „locul Italiei este ales".

Axa Roma-Berlin este deci intratabilă: Pentru ea singura soluție e plebiscitul și acesta trebue să fie neîntârziat. Cel mult s'ar putea negocia asupra modalităților lui.

Cehoslovacia nu primește plebiscitul. Până astăzi, guvern, presă, opinie publică sunt de acord asupra acestei atitudini. In aceste momente dramatice pentru republică, un discurs radiodifuzat de Duminică al d-lui Hodza, definește poziția Cehoslovaciei. Pentru alte țări problema este de a salva pacea, spune d-sa în esență. Pentru Cehoslovacia problema este de a salva țara. Guvernul găsise o bază de acord și era gata să negocieze. In ciuda atitudinii d-lui Henlein, el continuă a dori înțelegerea cu Sudeții și d. Hodza afirmă că o mare parte a germanilor sudeți o dorește. Un plebiscit, inacceptabil pentru Cehoslovacia, n'ar putea rezolva nimic.

Un mesaj al guvernului cehoslovac, care dovedește cât de gravă este situația, anunță populația că deliberările de la Londra sunt terminate, cu un acord între Franța și Anglia, o îndeamnă să primească în liniște informațiile,

(Continuare în pag. 2-a)

Comemorarea luptelor dela Porumbacu

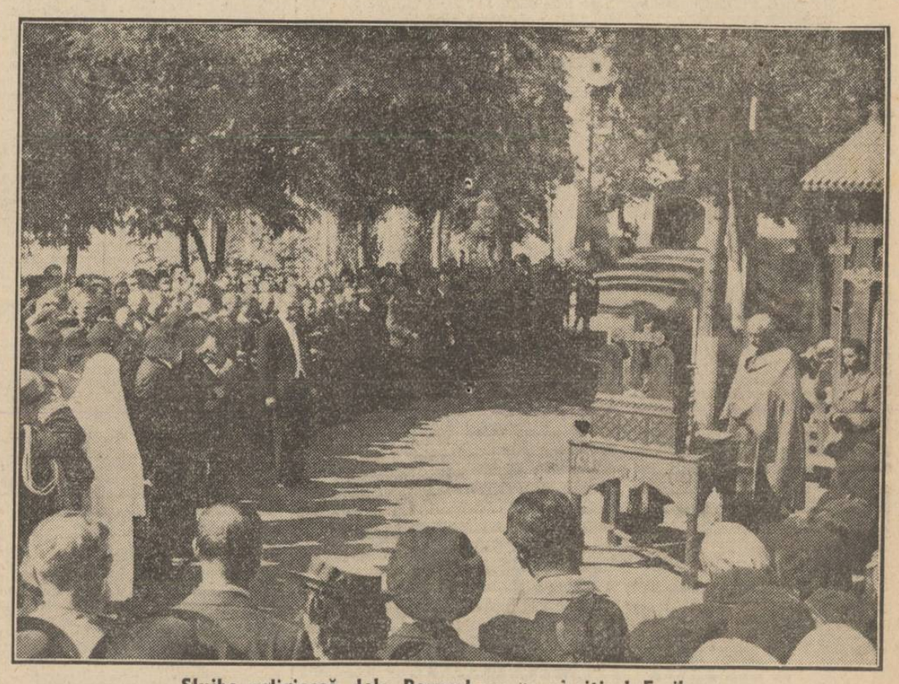

Slujba religioasă dela Porumbacu în cimitirul Eroilor

O singură credință

Nori grei s'au adunat pe cerul politicii internaționale. Dela un capăt la altul al Europei, în fiecare colț de țară, mulțimea așteaptă cu o înfrigurare plină de un amestec de temere și nădejde, rezultatele întrevederilor marilor oameni de stat ai lumii. Deznodământul se apropie și neliniștea masselor sporește în căutarea unei profeții care să indice de vom avea pace, ori vom cunoaște din nou sumbrele perspective ale războiului.

In ritm fulgerător se desfășoară pregătirile militare ale tuturor statelor și fiecare neam își ia măsurile de pază pentru preîntâmpinarea tuturor eventualităților.

Pacinică, pe drumul constructivist de consolidare, România speră încă în continuarea erei de liniște necesară unei refaceri, eră trebuitoare unui stat modern tânăr. Cu toate acestea ea nu putea să stea deoparte de frământarea generală, fără să-și ia măsurile de prevedere

La Mărășești, cu prilejul sfințirii mausoleului amintitor al jertfei supreme a celor ce și-au dat viața pentru împlinirea crezului sfânt al unirii românilor de pretutindeni, Regele Țării a reliefat pilda vie și vecinică pe care ne-o dau nouă tuturora, cei ale căror aseminte odihnesc pe câmpiile războiului.

„Știu — a spus Suveranul — că poporul Meu este pregătit pentru orice, dar Eu mai știu un lucru: că în zilele grele, nu numai armele sunt acelea care hotărăsc lupta, dar și îmbărbătarea și întărirea sufletească".

„In vremuri grele trebuesc credințe mai întărite, trebuesc jertfe sufletești mai înălțătoare".

Din adâncurile brăzdate de mormintele sfinte ale celor ce au udat cu sângele lor glia strămoșească pe care o apărau cu încrederea nestrămutatei viziuni a unirii tuturor fraților, din înălțimile eterice ale nesfârșitului albastru al Cerului, al Cerului spre care se îndreptau privirile celor ce mergeau senini către suprema bătălie, răsună ca un îndemn, ca o poruncă, sublinierea regalului apel la Unire...

„Să nu mai fie credințe deosebite pe acest pământ, ci una singură: binele, înălțarea, întărirea sufletească a acestei țări", accentua M. S. Regele cuvintele I. P. S. S. Mitropolitul Ardealului.

Răsbătând prin vitregia secolelor, neamul românesc și-a regăsit în totdeauna, în ceasurile de grea cumpănă, unitatea sufletească desăvârșită ce încheagă solidaritatea națională, indispensabilă în caz de pericol.

Dar, când la orizont s'au ivit temeri cari pun în pericol siguranța fruntariilor, ori când forțe vrăjmașe amenință libera și pacinica sa desvoltare, neamul românesc înlătură neghina discordiei, rupe buruiana otrăvită a răutății asupritoare și face ca în inimile românești să bată în unison aceleași simțăminte care au făcut țăria noastră de totdeauna și de care s'au izbit și invidia unora și răutatea ori vrăjmășia altora.

In fața generoasei spontaneități cu care reunim într'un singur mănunchi toate energiile, toate sufletele și toate mințile, în fața desăvârșitei închegări de solidaritate națională, nu mai privim înapoi pentrucă dela sine se vor elimina făuritorii conștienți ori inconștienți ai amărăciunilor inerente.

Totul încetează când soarta țării și a neamului e în joc! Spre a păstra și pregăti în veacuri România de mâine, spre a lăsa fiilor noștri o patrie puternică și prosperă, spre a fi la înălțimea jertfelor celor ce-și odihnesc osemintele la umbra crucilor albe risipite pe toată întinderea țării, să ascultăm cu toții glasul poruncitor al celor de dincolo de viață:

— Am închis ochii având în suflete imaginea Unirii! Aveți datoria să ne consolidați opera desăvârșind unirea. Uniți-vă în credința unică: binele, înălțarea și întărirea țării. Uniți-vă spre a putea găsi liniște în eterna noastră odihnă, uniți-vă spre a lăsa copiilor copiilor voștri, patria înfloritoare pentru care s'au sacrificat generații și generații de români...

I. VION

Tot opinie de huligan

de AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI

Date fiind enormele progrese realizate în fabricarea mijloacelor de distrugere, — date fiind uriașele înarmări întreprinse de toate Statele de la sfârșitul războiului mondial, — date fiind ritmul și înfrigurarea cu care lucrează astăzi toate fabricile de arme și de muniții din întreaga lume, — civilizația omenirii se găsește azi într'o primejdie insuit mai mare decât aceea în care se găsea la 1914, după săvârșirea crimei dela Serajevo.

Care este faptul care corespunzător acelei crime, face azi iminentă acea primejdie?

Sunt evenimentele care se petrec în Cehoslovacia. Care sunt acele evenimente? Una din naționalitățile care alcătuesc Statul cehoslovac, anume Nemții sudeți, care înainte de crearea Cehoslovaciei aparțineau Austriei, pretind că, de vreme ce fosta lor patrie, Austria, s'a încorporat Germaniei, să fie încorporați și dânșii, pentru că, cu prilejul creării Statului cehoslovac ei n'au fost consultați și pentru că condițiunile în care trăiesc în acest Stat nu le convin; iar Germanii sprijină pe Nemții sudeți, spre realizarea dorinței lor.

Bine înțeles și în mod firesc, conducătorii Statului cehoslovac se împotrivesc din toate puterile, pentru că realizarea năzuinței Sudeților ar însemna mutilarea Statului cehoslovac.

Amenințată în existența ei, Cehoslovacia, prin cârmuitorii ei, face apel la toată umanitatea să-i sară în ajutor, spre a împiedeca săvârșirea acestei odioase crime. Acest apel, adresat tuturor națiunilor, a produs un răsunător ecou în toate țările. Majoritatea lor pare a se rândui de parte Cehoslovaciei, — Italia s'a rânduit de partea Sudeților și a Germaniei. Dar nici în țările rânduite de partea Cehoslovaciei, nici în cea rânduită de partea Germaniei nu domnește o unanimitate de părere. Nici toți Englezii, nici toți Francezii, nici toți Americanii nu sunt de părere că trebue să se declanșuiască războiul pentru apărarea integrității Statului cehoslovac, — nici toți Ita-

(Continuare în pag. 2-a)

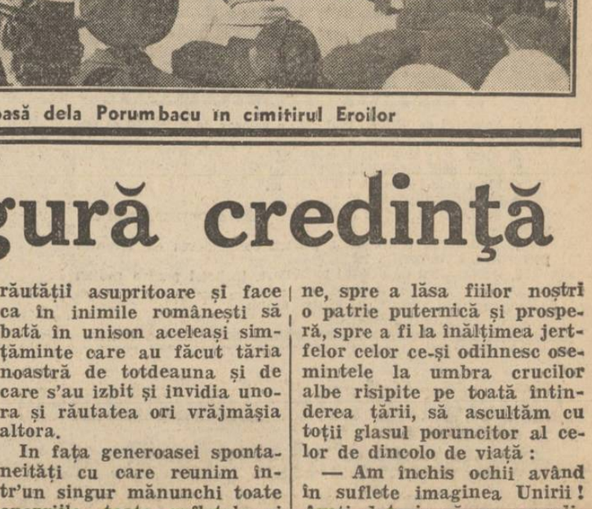

La Londra publicul comentează ultimele evenimente, cu ochii ațintiți asupra hărții Europei.

SCRISORI DIN LONDRA

Situație delicată

de AUGUR

Londra, Septembrie

D. Chamberlain nu și-a ascuns niciodată convingerea că în largă măsură cererile germanilor sudeți erau justificate. Aceasta explică probabil ușurința cu care primul ministru britanic a putut ajunge să înțeleagă punctul de vedere al interlocutorului său.

Se vorbește de un plan al lui Hitler pentru reglementarea problemei sudete. Ar trebui mai degrabă să se spună ultimat. In fond, d. Hitler cere un plebiscit liber al populației, în districtele locuite de germani. Cancelarul consimte ca plebiscitul să fie organizat și controlat de comisiuni internaționale, dar această concesiune nu este pentru el decât un pretext ca să ceară dispariția totală a autorităților cehe din aceste districte. Adăogați la aceasta că după el districtele locuite de peste 75 la sută germani, trebue să fie pur și simplu anexate Reichului dacă sunt limitrofe. Celelalte districte, ca și acelea unde germanii nu depășesc 75 la sută, trebue să fie organizate în cantoane după metoda elvețiană, în vreme ce Cehoslovacia, ca stat independent, să fie neutrală, cu garanția puterilor vecine, adică a Germaniei, Poloniei, României și Ungariei, cu o garanție suplimentară din partea marilor puteri: Marea Britanie, Italia și Franța.

Această sugestie plebiscitară are sorți să convină Londrei și Parisului; dar va conveni ea oare Cehoslovaciei? Iată marea întrebare. După câte știm, cehii s'au opus cu violență oricărei împărțiri a teritoriului național. Se opun deci unui plebiscit care nu poate să se termine decât prin pierderea teritoriului.

Lordul Runciman, înapoindu-se la Londra în același timp cu d. Chamberlain, era purtătorul unui mesaj al președintelui Beneș, care nu lăsa să se întrevadă nici o schimbare în atitudinea intransigentă a guvernului din Praga.

Situația a ajuns, după cât se pare, într'un impas. De n'ar fi puținul entuziasm pe care îl simt toate marile puteri față de război, am putea spune că războiul din Europa este din nou posibil. Totuși, împotrivirea de a accepta posibilitatea unui conflict războinic este pretutindeni atât de mare, încât putem spera că se va ajunge la un compromis, printr'o soluție împăciuitoare. Nu slujește la nimic să insistăm prea mult asupra acestui punct. Avem încă înaintea noastră câteva săptămâni de tensiune neplăcută și care uneori poate depăși limita securității. E ușor de a imagina grijile guvernelor interesate. Peste 48 de ore vom ști poate mai mult. Importantul însă este de a păstra, în această împrejurare, liniștea și să nu ne lăsăm pradă unor îngrijorări premature.

D. Neville Chamberlain la ceaiul oferit de cancelarul Hitler, la Berchtesgaden. La dreapta Von Ribbentrop și Sir Neville Henderson.

Bugetul extraordinar militar al Japoniei

Tokio, 19 (Rador). — Oficial se anunță că bugetul extraordinar al Japoniei pentru nevoile armatei va fi de peste trei miliarde yeni. Se crede că în cursul exercițiilor viitoare cheltuielile pentru armată vor depăși această sumă.

Se crede, pe de altă parte, că din aceste credite extraordinare o mare parte va fi consacrată sporirii aviației militare japoneze.

Vizita d-lui Mussolini pe frontiera Iugoslaviei, în banovina Drava

Triest, 19 (Rador). — *Agenția „Stefani" publică o largă dare de seamă asupra vizitei pe care d. Mussolini a făcut-o în Iugoslavia, în cursul inspecției sale dealungul granței italo-iugoslave.*

După ce subliniază cordialitatea primirii, agenția oficială italiană continuă astfel:

Banul banovinei Drava, d. Marko Natlacen, a ținut o cuvântare, salutând pe d. Mussolini în numele guvernului din Belgrad. El și-a încheiat discursul, exprimând urarea ca vizita Ducelui, „amicul Iugoslaviei", să strângă și mai mult raporturile de bună vecinătate și de cordială amiciție dintre cele două națiuni.

Generalul Lukici, comandantul diviziei, a declarat la rândul său că este fericit de a exprima satisfacția Iugoslaviei pentru vizita Ducelui și siguranța că legăturile dintre cele două țări vor fi și mai mult întărite spre binele lor.

Generalul Lukici și-a încheiat cuvântarea, strigând „Trăiască Ducele, Trăiască armata italiană".

D. Mussolini a răspuns, declarând că este fericit de a fi trecut în revistă o unitate a vitezei armate iugoslave la granița care unește cele două popoare amice.

„Așa cum suntem acum la frontierele noastre terestre și maritime, astfel voim să rămânem", a spus Ducele, care a adresat salutările cele mai cordiale și mai respectuoase autorităților superioare ale statului iugoslav și în deosebi: președintelui Stoiadinovici și întregului popor iugoslav.

Aclamat de mulțime, d. Mussolini s'a înapoiat pe teritoriul italian, însoțit de reprezentanții autorităților iugoslave până la frontieră.

D. Mussolini a plecat apoi la Triest.

Un act de atențiune reciprocă și amicală

Belgrad, 19 (Rador). — Agenția Avala transmite:

Vizita d-lui Mussolini la frontiera iugoslavă este socotită ca un act de atențiune reciprocă și amicală.

Acest eveniment vădește raporturile de bună vecinătate dintre Italia și Iugoslavia.

Bursa neagră a cărții, din fața Vămii Poștei.

In pag. 9:

Franța și Anglia sunt de acord in rezolvarea problemei cehoslovace